

դարացումը Քրիստոսի հետ միանալով (Ձ. 1-14), կը պարզէ քրիստոնեաներուն ազատագրումը օրէնքի հարկէն (Ձ. 15-է), ցոյց կուտայ Հոգիով կեանքը (Ը. 1-17), արարածներուն ակնկալութիւնը և քրիստոնէից յոյսը (Ը. 18-39)։

Թ—ԺԱ. գլուխներու մէջ Իսրայէլացիներու մերժուելուն արդարութիւնն (Թ. 1-23) ու պատճառը (Թ. 1-21) և կը յորդորէ ապագայ վերահաստատութեան յուսով (ԺԱ)։

Գ. Գործնական խրատներ և յորդորներ (ԺԲ. 1-ԺԵ. 13)։

—Քրիստոնէից պարտականութիւնները (ԺԲ. 1-21), եկեղեցի և պետութիւն (ԺԳ. 1-7), Սիրոյ օրէնքը (ԺԳ. 8-14), ներողամտութիւն (ԺԴ. 1-ԺԵ. 3) միութիւնը Հրէից և Հեթանոսաց (ԺԵ. 4-13)։

Դ. Եզրակացութիւն (ԺԵ. 14-ԺԶ)։

—Անձնական շինիչ խորհրդածութիւններ և Սպանիա երթալու առթիւ Հրոսոմ այցելելու խոստում, և ողջոյններ իր ծանօթներուն (ԺԵ. 14-ԺԶ. 16), վերջին խրատ մըն ալ և փառատրութիւն (ԺԶ. 17-28)։

Ինչպէս կը տեսնուի այս վերլուծումէն Հռոմայեցոց թուղթը կը խօսի այնպիսի խնդիրներու վրայ, որոնք շատ ծանրակշիռ արժէք մը ունէին Առաքելական դարու եկեղեցւոյն համար։

Ներկայ ժամանակներու եկեղեցիները չունին այդ խնդիրները, բայց մենք պէտք ունինք այս թուղթին մէջ բացատրուած պատմական քրիստոնէութեան փորձառութիւններուն։

—Ի՞նչ է մեր հաւատքը Աստուծոյ վրայ։

—Ի՞նչ է մեր ըմբռնումը Յիսուս-Քրիստոսի մասին։

—Որո՞նք են քրիստոնէական կեանքը ապականող երեւոյթներ։

—Որո՞նք են մաքուր և հաւատացեալ մարդու կեանքի մը պայմանները։

—Ո՞րչափ պէտք ունինք Պօղոսի ոգիով աշխատող հոգևորականներու։ — ահա՛ հարցումներ, որոնք կուգան մեր միտքը, երբ խղճմտորէն կը կարդանք և կ'աւտոմատիւնք այս թուղթը։

Այս ծանօթութիւններով և նախապատրաստութիւններով սպասադիմուելէ ետքը, սկսեցէ՛ք կարդալ այս թուղթը ձեր զրա-

րար կամ աշխարհարար նոր կտակարանին մէջ, հանգարտ և ուշադիր, և պիտի տեսնէք թէ՛ ո՞րչափ հաճելի և հետաքրքրական ընթերցում մը կ'ընէք զրեթէ՛ 2000 տարուան հնութիւն ունեցող գիրքէ մը։

Հասնուցած, ուշիմ, հետաքրքիր քրիստոնեաներու համար ամէնէն գործնական և ամէնէն սքանչելի ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ մըն է Ս. Գիրքը։

Կարգացէ՛ք զայն սիրով, պատկառանքով և երկիւղած ոգիով։

Բ. Ե.

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամուսնութիւնը բնական հաստատութիւն մըն է՝ ենթարկուած քաղաքային իշխանութեան հակաշփոխին։ Բայց մօրդը, ինչպէս որ քրիստոնէութիւնը կ'ըմբռնէ զայն, զուտ երկրաւոր էակ մը չէ, այլ միանգամայն Աստուծոյ պատկերն ու փառքն ըլլալով՝ իր աշխատանքը պիտի լինի ազրիլ երկինքի համար, և ամուսնական կապը այդ գործին կը նպաստէ երբ սրբագործուած է ան Աւետարանով։ Այն ժամանակ ամուսնին միութիւնն իրեն առարկայ ունի ոչ միայն անոնց հոգեկան թոխշքը—այս բառին իսկական առումովը—այլ և անոնց կրօնական զարգացումն և բարոյական կատարելութիւնը։ Ասի չի նշանակեր թէ՛ ամուսնաւոր վիճակէն դուրս միշտ և հարկադրարար մարդը անկատար պիտի ըլլայ, երբ անդին հոյակապ օրինակներ հակառակը կ'ապացուցեն Աստուծոյ թաղաւորութեան պատմութեան մէջ, սակայն և այնպէս երբ կ'ուզեն սերական կեանքն ընտրել, հարկ է որ ամուսնութեան ձևին տակ ըլլայ ան, անպատկէնականութիւնը (concubinage) ռաւակապ մըն է անձնական գործին, ինչպէս և իր ընկերային պատգարումին համար. բա՛կ կը համարենք այս մասին երկու օրինակներ ներկայել։

ա) Ամուսնութեան բնական արդիւնքը տեսակին աճումն է։ Ստոյգ է թէ՛ ասոր համար ամուսնական հաւատարմութիւնը երբեք պահանջ մը չէ։ Բայց ներկի ալ չէ

անտառներն վերածել մարդը՝ որ իր մէջ ուրիշ զօրութիւն մը պիտի չզգայ բայց եթէ մեկը բնագոյն հետեւողութիւնը, անշուշտ այս չէ Աւետարանին պատուէրը։ Մարդկային զարգացումը կրօնական եղած է, ո՛չ թէ այլամերժօրէն ֆիզիքական. այնպէս է նաև բոլոր դաստիարակչական գործին նկարագիրը. ուրիշ խօսքով՝ հայրերու եւ մայրերու օրհնութիւնն է դաստիարակել իրենց ընտանիքը, այսինքն զանոնք ուսուցանել քարոյն մէջ։ Արդ, ի՞նչպէս պիտի հասնէին այդ նպատակին երբ անպսակ կենսակցութեան կառուած կը մնան։ Ի՞նչ կ'ընեն այն ծնողքները՝ որոնց անառակութիւնը իրենց միակ յօծարութիւնն է. ամէն աւիթի մէջ իրենց սիրային յարաբերութիւնները փոփոխելով պիտի կրնային առտին կենսակերպի պատկեր մը ընծայել իրենց զաւակներուն, տաճար մը՝ առողջ եւ զօրաւոր միջնորդաւոր։ Անոնց ուրիշ ճամբայ չէր մնար եթէ լքել զանոնք որոնց կենանք տրուած են եւ անձնասիրութեամբ ազատիլ անոնցմէ։ Այն ժամանակ պիտի տեսնէին օրըստօրէական ծաւալումը անկարգութեան, երբ ամէնքը նոյնօրինակ չարժէին, ընտանիքը պիտի ընկղմէր պետութեան անդունդին մէջ եւ ուղղակի պիտի հասնէին համայնափարութեան։ Արդ՝ ընկերութիւնը չի կրնար ըլլալ դաստիարակը—քրիստոնէական իմաստով—մանկութեան։ Այդ տեսակ աշխատանք մը, լեցուն անհամար դժուարութիւններով, չի կրնար կատարուիլ հուսաքական անձնաւորութիւնով մը՝ որ չունի ո՛չ սիրտ, ո՛չ զգացում, ո՛չ համոզուած, վստայի անհատական կեանքը կ'անգլիտանայ։ Այդ աշխատանքը կը պահանջէ մտածումի նուիրումի եւ զոհողութեան բովանդակութիւն մը՝ զոր միմիայն հայրերն ու մայրերը կրնան ցոյց տալ։ Եթէ ծնողք պարտաւորեալ են իրենց զաւակները կըրթիլ բարւոյն մէջ, ամուսնութիւնն ալ պէտք է հաստատուած ըլլայ բարւոյն, այսինքն՝ կրօնքին եւ բարոյականին վրայ։

բ) Բայց ասով ծնողքներուն չէ որ կը պարտադրուի Աւետարանի այդ օրէնքը. ամօրը աւելի դժուարաւ կրնայ ճողողորիլ անոր լուծէն։ Քրիստոնէութեան համաձայն ամուսնութեան նպատակը ամէն բանէ առաջ բարոյական եւ հոգեկան է. վստայի երբ անհատը մեկուոր չէ, անկատար է.

արդ՝ ոչ մէկ բան կեանքի աճինքան սրբազրիչն է սրբան ամուսնական կեանքի կիրարկումը։ Երբ կինն ու այրը կը միանան բարւոյն գործնականացումին մէջ, այդ սուրբ ներգաշնակութիւնը կը բազմապատկէ անոնց կորովը. վստայի միակամ համաձայնութիւնով է որ կը կոուին (չարին դէմ)։ Փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ ամուսնութիւնը կը բարձրացնէ հոգին, մինչդեռ հակառակ տրամադրութիւնը զայն կ'անբանացնէ. սիրոյ բառին երկու ներհակ զնահատումին—մարդկային իմաստին մէջ առնելով—հետ կը կապուին այս ծայրայեղ հետեւանքները։ Ազատութեան մասին ըսուած է թէ ատկէ աւելի վսեմ սահմանաբառ (terme) չկայ, բայց ամէնէն աւելի զեղծուած բանն է այն։ Արդ՝ այս զիտողութիւնը քաջ կը պատշաճի սերական զրգիռին։ Ի՞նչ աւելի վսեմ, եւ ի՞նչ աւելի անտար, ի՞նչ աւելի մաքուր քան այն սէրը՝ որ կը սրբազործէ պարտականութիւնը, եւ ի՞նչ աւելի ջլատիչ եւ զգուշի քան այն անառակութիւնը, որ կ'անաւաղէ մեղաւորը, կը հարուածէ զայն ու անոր մէջ կը սպաննէ ամէն գաղափարականութիւն, ամէն սուրբ ներշնչում, կը կեղտոտէ անոր միտքը, կ'անդամալուծէ անոր կամքը, զայն կը մղէ անկուճէ անկում, գէպի կործանում։ Ո՞րն է ուրեմն այն անդունդը որ կը բաժնէ այդ երկու սէրերը. մին՝ զգացումներուն ամէնէն բարին, միւսը՝ ամէնէն ցածր եւ աղետաւորը։ Ամուսնութիւնն է որ կը գծէ այդ սահմանը։ Գրեթէ միշտ մեկ կիրթը, այս կանոնէն դուրս գոհացուելով, տիղմերու մէջ կը քաշէ ենթակաները, մինչդեռ ամուսնական կեանքին մէջ սէրը ամէնէն կորովի բարոյական զսպանակներէն մէկն է, զոր հնարաւոր ըլլայ յղանալ։ Այս անյեղի փորձառութիւնը, հաստատուելով նախնիքաց հետեւութիւնները (Dédaction), կը յիշեցնէ մեզի թէ՛ առանց վտանգի չէ որ մարդիկ կ'ոտնահարեն աստուածային օրէնքը. եւ եթէ ամուսնական վիճակը քնակալ է, անոր հիմնադրած հաստատութիւնը զերազանցապէս քարոյակալ է եւ էական կարեւորութիւն ունի քրիստոնէին համար։

Արդ՝ աւետարանական տեսակէտով բարոյականը կը լուծուի կրօնակալ կեանքի մէջ. բարին հնազանդութիւն մըն է Տիրոջ

և անոր սուրբ կամքին: Ահա ասիկ ի՞նչ գուրս կուզայ ամուսնութեան վերաբերմամբ Հին Կտակարանի յղացումէն, ինչպէս որ ցոյց կուտայ Ս. Գրքի բնագիրը՝ երբ այդ նիւթին վրայ կը խօսի: Արդէն Հին Կտակարանի մէջ Մենդոց հռչակաւոր կտորը Բ. 18-24 կը նիւշէ, կարկառուն գիծով մը, աւելի ուշ՝ Նոր Աւետի ներքեւ ընդլայնուած ուսուցման ընդհանուր գաղափարը:

«Աղէկ է, կ'ըսէ Աստուած, որ մարդը միայնակ ըլլալ: Արդ՝ ո՞վ պիտի ամրոցջացնէ զայն. երկրի կենդանիները. ոչ. վասն զի «իրեն նմանող օգնականներ չեն»: Կրնան անոնք ըլլալ իր ծառաները, բայց ոչ իր կեանքի ընկերները (19-20). 21-24 համարներով կը լուծուի պատմութեան վերջաբանը: Տառացիօրէն ստնկլով՝ այդ նկարագրութիւնը տրտաւարօք իմաստ մը կը ներկայացնէ: Ի՞նչպէս. Ազամ իր ծագումին մէջ ծայրատուած պիտի ըլլար. անոր կմախքը տարրերօ պիտի լինէր քան իր կնոջինը զոր Աստուած անոր օգնական կուտայ. ինչո՞ւ այն ժամանակէն սկսեալ այդ ձեռաշնորհութիւնը չփոխանցուեցաւ իր սերունդին:

Երեսայական հարցում, պիտի ըսեն. կը հասկնամ, բայց ի՞նչպէս պէտք է խուսափիլ տառացի մեկնութենէն: Ամէնքը կը փոխակերպուին, ընդհակառակը, երբ երբայական բնագրին պարունակած կրօնական գաղափարին իմաստը վեր հանեն: Սրբազան մատենագիրն ըսել կ'ուզէ թէ՛ այր ու կին իրականութեան մէջ մէկի պէս են. «ոսկորները իմ ոսկորներէն», միսը իմ միսէն», արտայայտիչ խօսքը միակ կապակցութիւն մը չի՞ նշանակեր, չե՞նթաղրեր նաեւ ծանր դատապարտութիւնը առնականութեան՝ այն հրէշային դործին՝ որ կերպով մը կը յօշոտէ մարդը իր բնական զործարանաւորութենէն խլելով: Արդ՝ այդ խորին, անլուծելի միութիւնը հողոյ կեանքին, ինչպէս մարմինին, հաստատուած է Աստուծոյ: Ահա այս է կրօնական ամուսնութեան արժէքը, որ աւելի ուշագրաւ խօսքերով պարզուած է Եփեսացոց թուղթին մէջ (Ե. 22-23): Համաձայն Առաքեալի խօսքերուն, ամուսնական սէրը կը բարձրանայ բարձրութեանը այն կապին՝ որ կը միացնէ զՔրիստոս իր եկեղեցիին հետ: Այն ատեն խրաքանչիւր հաւատաց-

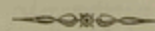
եալ, իր հաշոյն Ս. Հոգիին Տաճարն է: Աստուծոյ առջեւ իրենց կոած միութեան զաշինքով քրիստոնեայ ամուսնիները, իրենց միասնական կեանքի մէջ, Տիրոջ փառքին համար լուսաւորուած Տաճարին, սրբուած անոր ներկայութիւնով:

Ընկերութեան բարդաւտճումին և խաղաղութեան, ինչպէս նաեւ կուտած զաշինքին և հանդիսաւորապէս տրուած խոստումին պահպանութեանը վրայ հսկել՝ պեւտութեան իրաւունքն և միանգամայն պարտականութիւնն է. վասն զի մարդկային ընկերութեան վատթարացումը իր քայքայումն իսկ է: Այնուհանդերձ եկեղեցին երկրի վրայ Փրկչի ներկայացուցիչն ըլլալով, անոր կը պատկանի այդ զաշինքին վաւերականութեան հաստատումը՝ հայցելով Ամուսնի վրայ աստուածային շնորհները. այնպէս պիտի չկարողանան ըլլալ Յիսուսի աշակերտները: Պիտի չկրնան իրենց վրայ կոչել երկնքի օրհնութիւնները՝ որ նուիրագործելով զոյգին միութիւնը՝ անոր կուտայ վեհ նկարագիրը սրբութեան՝ զոր կը պահանջէ Աւետարանը:

Հայագոյց

Jules Boyon

ԵՐՈՒԱՆԻ ԵՊԻՍԿՈՍՊՈՍ

✠ Ամէն ոք իր անձին պէս թո՛ղ սիրէ իր կինը (Եփ. Ե. 33):

✠ Այլեր, սիրեցէ՛ք ձեր կինները և մի՛ դառնացընէք զանոնք (Կող. Գ. 19):

✠ Իմաստուն կիներ տուններ կը շինեն, իսկ անզգամ կիներ իրենց ձեռքով կը կործանեն (Առկ. ԺԳ. 1):

✠ Ամօթգամ կիներ շնորհներու վրայ շնորհք մըն է (Սիրաբ ԻԶ. 1):

✠ Ժրագլուխ կիներ թանկագին քարերէն աւելի թանկագին է (Առկ. ԼԱ. 10):

✠ Չար կիներ վե՛րքն է սրտին (Սիրաբ ԻԵ. 31):